

KLASSEKAMPEN

Venstresidas dagsavis

Fredag 16. august 2013. Nummer 187. Uke 33. Årgang 45. Løssalg: 20 kroner

A-avis

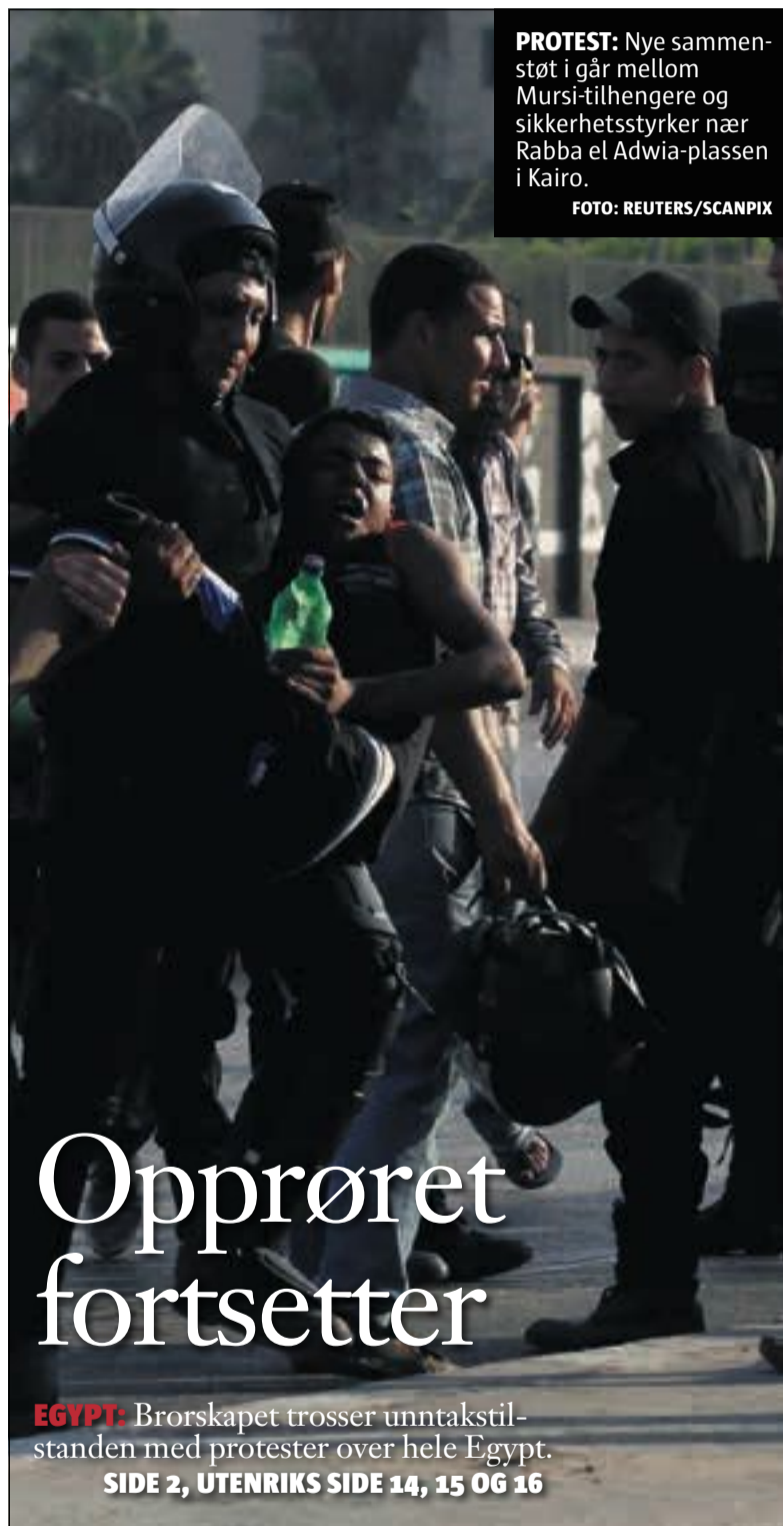
» Korleis skal vi klara å halda oppe eit felles ansvar for samfunnet vårt? **PARADOKS, SIDE 27**

Lars Ove Seljestad

» Demokrati handler ikke bare om å stemme ved valg, men også om å styre i en retning. **FOKUS, SIDE 2**

Mari Skurdal

PROTEST: Nye sammenstøt i går mellom Mursi-tilhengere og sikkerhetsstyrker nær Rabba el Adwia-plassen i Kairo.

FOTO: REUTERS/SCANPIX

Opprøret fortsetter

EGYPT: Brorskapet trosser unntakstilstanden med protester over hele Egypt.

SIDE 2, UTENRIKS SIDE 14, 15 OG 16

Statens eget oljeselskap, Statoil:

Kjemper mot nye innsynsregler

SIER NEI: Statoil vil bremse et nytt, norsk lovverk som gir offentligheten innsyn i hva oljeselskaper skatter i utlandet. – Statoil har gått fra å være pådriver for mer åpenhet, til å bli sabotører for den åpenheten vi ønsker, sier bistandsminister Heikki Holmås.

SIDE 6 OG 7

FOTO: SIV DOLMEN

Historien vender tilbake

IDEOLOGI: De store fortellingene kom tilbake med stormskritt etter 11. september 2001, mener litteraturforskeren Terry Eagleton. – Vesten ble tvunget til å tro på historien igjen, sier han.

KULTUR, SIDE 20 OG 21

FREDAG
livet

FOTO: ANNIKEN C. MOHR

Bylivet fristet aldri

LANDLIG: Kristine Koller (25) er Felleskjøpets første kvinnelige traktor-selger. – Alt som brummer er interessant, og det begynte med interesse for Amcars, sier gårdsjenta fra Skedsmokorset.

LIVET, SIDE 24 OG 25

7 059530 000014

Kjell-Erik N. Kallset og Mari Skurdal (nyhetssjefer)
Åse Brandvold | Emilie Ekeberg | Magnhild Folkvord
Frida Holsten Gullestad | Pål Hellesnes
Alf Skjeseth | Line Madsen Simenstad | Simen Tallaksen

NYHETER

Norsk laks faller i fisk i Kina

HANDEL: Markedsandelen for fersk norsk laks i Kina har falt fra 92 prosent til 29 prosent på tre år. I første halvår i år falt markedsandelen av fersk laks til 29 prosent i Kina. Samtidig økte eksporten av fersk laks fra Færøyene og fra Storbritannia, og de to landene har nå større markedsandeler hver for seg enn Norge, viser tall fra Norges sjømatråd. Norge har gått fra å være i en monopollignende situasjon i verdens mest folkerike land, til å bli tredje størst, skriver Dagens Næringsliv. – I 2010 var Norge den suverent ledende eksportøren. Situasjonen er dramatisk, sier den norske fiskeriutsendingen i Kina og Hongkong, Sigmund Bjørge.

©NTB

Vil bremse norsk lovverk som skal gi offentligheten inn

Statoil vil hindre

BREMSER: Statens eget oljeselskap forsøker å kvele et nytt regelverk som skal hindre korrupsjon og skatteunndragelser i Statoil og andre oljeselskaper.

STATOIL

Av Emilie Ekeberg

– Jeg synes det Statoil gjør er råfremt, sier generalsekretær i den norske greinen av organisasjonen Publish What You Pay, Mona Thowsen.

Finansdepartementet sendte i mai måned et nytt lovforslag på høring, som skal gi hvermanns innsyn i hvor mye eksempelvis Statoil betaler i skatt av sin inntekt fra prosjekter i Angola, Aserbajdsjan og Libya.

2. august gikk høringsfristen ut for forslaget, som går under navnet «land-for-land rapportering» (LLR).

Statoil er blant dem som har gitt innspill i saken. De har tidligere gått inn for å la offentligheten få innsyn i pengestrømmene mellom myndigheter og oljeselskaper, og en representant for Statoil har også sittet i arbeidsgruppen som utredet forslaget for regjeringen.

Men nå har Statoil snudd: «Statoil anbefaler å innføre LLR som en anbefaling framfor et lovkrav i første omgang», heter det i brevet til Finansdepartementet.

Saksøkte USA

I brevet til Finansdepartementet begrunner Statoil sin nye linje med at amerikanske myndigheters arbeid for å innføre et liknende regelverk har stoppet opp – og at det ikke bør innføres særnorske regler.

De skriver imidlertid ikke at Statoil selv, gjennom sitt medlemskap i den amerikanske

ske bransjeorganisasjonen American Petroleum Institute (API), har bidratt til treningen av den amerikanske lovendringen.

API har nemlig – i tillegg til lobbyarbeid – saksøkt det amerikanske finanstilsynet, etter at president Barack Obama som del av det såkalte Dodd-Frank Act påla oljeselskapene LLR.

Publish What You Pay mener at Statoils motstand mot det nye regelverket vil få store konsekvenser.

– Vi bør kunne forvente at Statoil ikke skal være pådriver for å ødelegge et verktøy for å forbedre innsyn, redusere korrupsjon og bedre statsinntekter, som kan føre til utvikling og forbedre livene til millioner av mennesker, sier Thowsen.

Blant dem som støtter LLR er også Økokrim, som skriver at «etter vår oppfatning vil et slikt tiltak virke preventivt mot å begå økonomisk kriminalitet, og vanskeliggjøre korrupsjon og skatteunndragelser».

Vil ha like lovkrav

Statoil sier til Klassekampen at de støtter «utgangspunktet» for LLR.

– Statoil har samme holdning som Publish What You Pay til viktigheten av åpenhet i kampen mot korrupsjon. Vi støtter utgangspunktet for initiativet for LLR, og rapporterer i dag frivillig om betalinger til myndigheter og andre samfunnsøkonomiske bidrag, til tross for at det ikke har vært et lovpålagt krav, sier Fredrik Norman, pressetalsperson for Statoil.

– Om dere allerede rapporterer åpent, har dere ikke da alt å tjene på at dette blir et lovkrav for alle oljeselskaper?

FAKTA

Nytt regelverk:

■ Land-for-land rapportering (LLR) er et regelverk som vil pålegge selskaper som opererer internasjonalt å oppgi enkelte nøkkeltall, som hvor mye de tjener og hvor mye de betaler i skatt, for enkeltland eller enkeltprosjekter. Målet er å motvirke korrupsjon og skatteunndragelser.

■ EU-kommisjonen har lagt fram et forslag til et nytt regnskapsdirektiv, som blant annet inneholder krav til land-for-land rapportering for selskaper i utvinningsindustrien.

■ Finansdepartementet behandler nå et liknende forslag som skal gjelde for norske selskaper.

– Vi støtter som sagt utgangspunktet for initiativet, og samtidig mener vi at det bør være mest mulig like lovkrav for næringslivet å forholde seg til når det gjelder rapportering i ulike markeder, sier han.

I Publish What You Pay mener de at ekstrajobben for selskapene som vil følge av en slik lovendring, er liten.

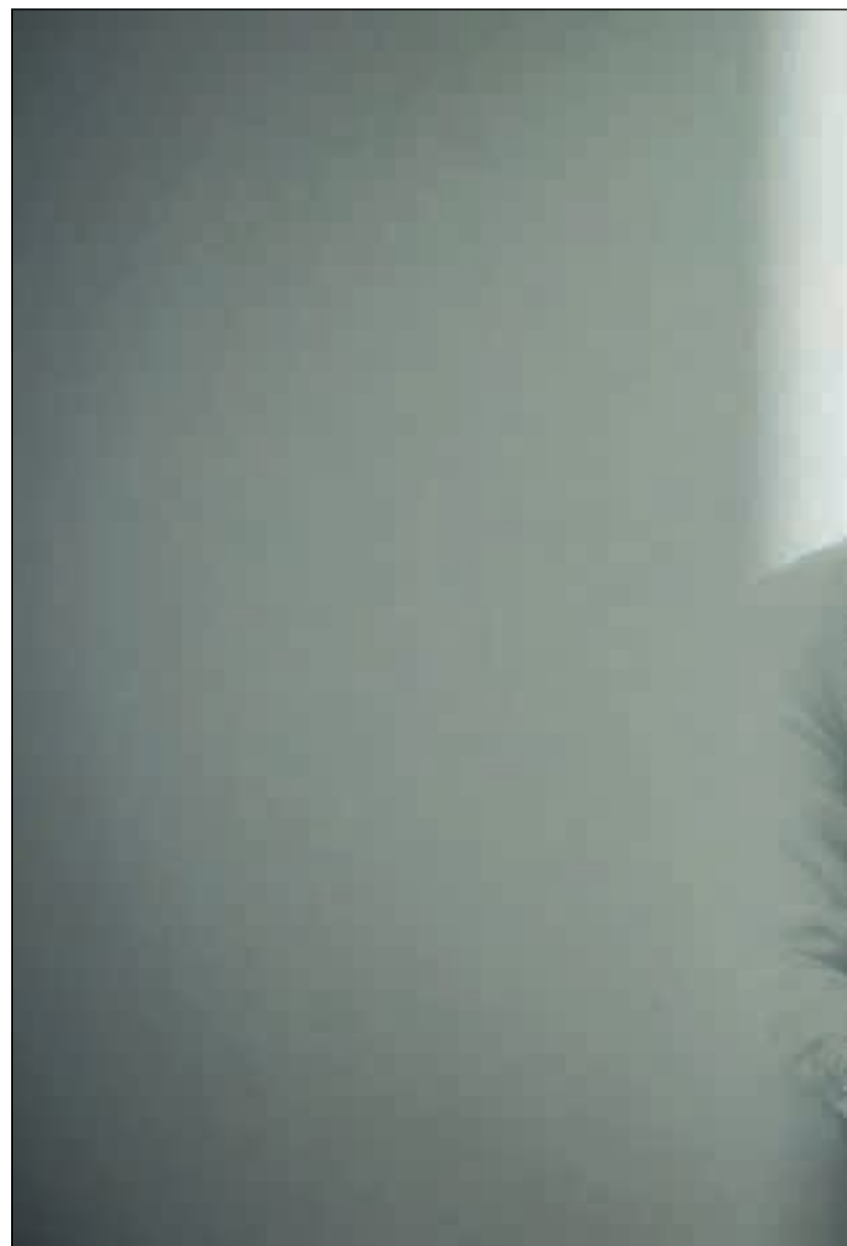
– Det er snakk om å synliggjøre åtte lett tilgjengelige regnskapstall, som kan hindre korrupsjon og kapitalflukt. Det Statoil gjør her er å legge til rette for at de verste selskapene skal få sette standarder for bransjen, sier Thowsen.

Statssekretæren som jobber med saken i Finansdepartementet, Roger Schjerva (SV), vil ikke forskuttere hva regjeringen lander på i sin behandling av lovforlaget videre, men sier følgende om Statoils hørings svar:

– **Regjeringen behandler spørsmålet i disse dager. Enten blir det et krav, ellers blir det ingenting. En anbefaling blir for Kardemommeby-aktig, sier Schjerva.**

Vil ha med Telenor og DNB

At storselskaper unngår skatt er ikke bare et problem i gruve- og oljeindustrien. Selska-

SNUR: Statoil vil at regjeringen skal droppe planene om å pålegge selskaper

per som Starbucks og Google har kommet i hardt vær fordi de betaler ingen eller svært lav skatt i land de tjener store penger i.

Så langt har LLR-forslaget fra den norske regjeringen bare inkludert utvinningsindustrien. I mai sa statssekretær Schjerva i Finansdepartementet imidlertid at den norske regjeringen er åpen for å inkludere andre sektorer.

– Jeg vil ikke prinsipielt avise at Norge på egen hånd kan inkludere flere sektorer. Det kan være gode argumenter for å inkludere eksempel-

vis finansnæringen og telekomsektoren, sa han.

Statoil skriver i sitt hørings svar at også de ønsker at flere sektorer skal inkluderes i regelverket: «Dersom LLR skal lovreguleres, bør den omfatte alle industrier og ikke være begrenset til kun «utvinningsindustrien», for å unngå eventuelle konkurransevridende effekter», skriver olje-giganten.

emilie@klassekampen.no

Les også kronikk om saken fra Publish What You Pay på side 18.

Smell for Statskraft

ENERGI: En svak krone og finansielle tap på nesten 4,5 milliarder kroner gjør at Statskraft ender med et underskudd før skatt på 781 millioner kroner i andre kvartal. I samme periode i 2012 viste bunnlinjen et overskudd på 3,3 milliarder kroner. Driftsresultatet er derimot mer oppløftende, og endte i pluss med 3,4 milliarder, tross lavere produksjon.

©NTB

Honning fungerer bra på sår

VERDT
Å VITE

indikasjoner på at honning også kan være lukthemmende og betennelsesdempende. kanskje verdt å teste neste gang du er uforsiktig med kjøkkenkniven, skriver forskning.no.

SØT SIRUP: En gjennomgang av honningforskninga viser at den søte sirupen faktisk gjør at sår og kutt gror kjappere. Honning hindrer dessuten bakterievekst i brannså, viser gjennomgangen. Forskerne har vurdert 55 studier som undersøker honningens effekt på kroppen. Det er

syn i selskapets pengestrømmer: å åpenhet

å offentliggjøre informasjon som skal motvirke korrupsjon. Her konsernsjef Helge Lund. FOTO: HEIKO JUNGE, SCANPIX

– Snuoperasjon fra Statoil

Utviklingsministeren lar seg provosere av Statoils oppførsel.

– Dette er en fullstendig snuoperasjon. Statoil har gått fra å være pådrivere for mer åpenhet ved å opplyse mer enn de har vært pålagt, til å bli sabotører for den åpenheten som vi i Norge har ønsket å få, sier Heikki Holmås (SV).

Ved å kreve at ordningen blir frivillig for oljeselskapene mener han at statens oljesel-

skap prøver å ødelegge for regjeringen.

– Åpenhet for utvinningsindustrien er avgjørende for å bekjempe korrupsjon, og for at land som har naturressurser får de inntektene de har krav på i form av skatt. En del selskaper tjener ekstremt mye penger på gruveindustri og oljeindustri, og mer av disse burde kommet befolkningen til gode, sier Holmås.

– Dette har vært sentralt i

vår utviklingspolitikk, blant annet i to stortingsmeldinger, forteller han.

– Hva mener du om at vårt eget statlige oljeselskap jobber for å blokkere regelverket du som minister jobber for å få igjennom?

– Jeg synes det er trist. Men jeg oppfatter at det er bred politisk enighet om dette regelverket, så jeg regner med at dette er noe vi skal gjennomføre uansett.

LOVER SATSING: Heikki Holmås (SV) og Espen Barth Eide (Ap).

FOTO: HEIKO JUNGE, SCANPIX

Vil skjerpe kampen for kvinners rettigheter

UTVIKLING

Norge skal fortsette å være i front for kvinners rettigheter internasjonalt, lover utenriksminister Espen Barth Eide (Ap) og utviklingsminister Heikki Eidsvoll Holmås (SV).

De to ministrene varslet økt engasjement for saken gjennom Norges ambassader da de i går lanserte regjeringens nye handlingsplan for kvinners rettigheter og likestilling i utenriks- og ut-

viklingspolitikken.

– I flere land er kvinners rettigheter under press. Samtidig ser vi modige kvinner og menn som står opp og kjemper for likestilling og kvinners verdighet, sa Eide.

Strategien legger ifølge de to stor vekt på å styrke Utenriksdepartementets og utestasjonenes arbeid gjennom konkrete veiledere, systematisk vurdering av likestilling i alle saker som behandles i departementet, samt gjennom styrket opplæring. Målet er at ansatte ved alle norske utenriksstasjoner skal være likestillingsambassadører.

©NTB

**MER ENN BARE SPILL –
GI BORT KLASSEKAMPEN
I VALGKAMPEN**

SJANSE

?

Gi til tolv og
få det eksklusive
Klassekampen-spillet
hvor du kan avgjøre
utfallet i Lofoten og
Vesterålen og redde
Arbeidsmiljøloven!

SJANSE

Gi bort Klassekampen gratis
i valgkampen.

SE WWW.KLASSEKAMPEN.NO

KRONIKK & DEBATT

KRONIKK:

E-post:
kronikk@klassekampen.no
Maks 6000 teikn inkludert
mellomrom. Legg ved
portrettfoto.

DEBATT:

E-post:
debatt@klassekampen.no
Innlegg over 3000 teikn kan
bli korta ned. Legg ved
portrettfoto.

Tollef Mjaugedal
tollefm@klassekampen.no
Kronikk- og debattredaktør

Velaug H. Sælid
velaugh@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Ingrid Grønli Åm
ingridga@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Klassekampen honorerer normalt ikkje innsendt stoff. Innsendaren si e-postadresse blir trykt med mindre innsendaren reserverer seg mot dette. For Klassekampen sine generelle vilkår for publisering, sjå www.klassekampen.no/KK/index.php/news/home/generelle_vilkaar

DEBATT ▶

Sterke krefter i Norge kjemper mot finansiell åpenhet for selskaper i utvinningsindustrien.

Åpenhetslov uten åpenhet

Mona Thowsen
KRONIKK

Den nye åpenhetsloven med forslag om utvidet land-for-land-rapportering vil pålegge utvinnings-selskaper å rapportere om virksomhet for hvert land de opererer i. Målet er større åpenhet om betalingsstrømmer og å hindre kapitalflukt fra fattige ressursrike land. Finansdepartementets høringsfrist utløp 2. august. En minstestandard av land-for-land-rapportering er lovpålagt i USA og snart også i EU. Forslaget som ligger på bordet i Norge går lengre, ved å ikke bare kreve informasjon om skattebetalinger, men også å sette skatten i kontekst.

Sterke krefter kan imidlertid hindre at rapporteringen baseres på reelle regnskapstall. I så fall kan rapporteringen bli mindre troverdig og mer kostbar å gjennomføre enn nødvendig. Noen av dem som kan tenkes å tjene på det vil være revisjonsbyråer og advokatbyråer.

Det er et demokratisk problem dersom mektige interesser får lov til å påvirke en nødvendig åpenhetsreform. Resultatet kan bli en ineffektiv og utilstrekkelig lovgivning. Motargumenter bør derfor ikke få stå uimotsagt.

Revisorforeningen er blant dem som har fremmet motargumenter i ulike fora i løpet av de to årene høringsprosessen har foregått. Hovedargumentene mot lovforslaget synes å være:

1. Det er viktig å gjøre grundige beregninger av nytten av slik rapportering, og veie disse mot kostnadene. Indirekte fremmer Revisorforeningen dermed tvil om nytten og hevder at kostnadene blir høye for denne rapporteringen. De går da på tvers av interessene til store samfunnsgrupper som investorer, sivilt samfunn, myndigheter og media, som alle vil ha stor nytte av rapporteringen. Utvidet land-for-land-rapportering vil kunne gjøre årsregnskapet til en av de

viktigste informasjonskildene til et selskap.

Revisorforeningen har hele tiden hevdet at «dette ikke er regnskapstall» for å holde rapporteringen utenfor regnskapet. Dette må være mot bedre vitende, da den minst kostbare rapporteringen vil være å inkludere den i en rapport som allerede lages (årsregnskapet), og som er det første instrumentet en som vil ha informasjon om et selskap tyr til.

Å kreve rapportering utenfor årsregnskapet vil medføre at den både blir mer kostbar og mindre troverdig og tilgjengelig.

2. Kravene til land-for-land-rapportering bør innføres som et internasjonalt samordnet tiltak, altså være de samme i Norge som i EU/EØS og også gjelde fra samme tidspunkt. Dette begrunnes med den senere tids oppmerksomhet rundt store interna-

kan gå foran i utvinnings-sammenheng, men samtidig koordinere lovgivning overfor andre bransjer med EU. Norges erfaringer med regler for utvinningsindustrien vil dessuten være nyttig for den kommende evalueringen av EU-reglene.

Revisorforeningen forsøker dermed her å skape inntrykk av et motsetningsforhold som ikke eksisterer. Vi risikerer å la det beste bli det godes fiende. Vi både kan og bør innføre utvidet land-for-land for utvinningsindustrien i Norge nå, og la øvrig land-for-land rapportering skje i takt med EU.

3. Informasjonen er vanskelig å få tak i. Dette påstås både av utvinningsindustrien og revisjonsselskaper, men er i beste fall en misforståelse. Et regnskap kan ikke inneholde et «ambivalent tall» for et land. Hvis du har produsert to millioner tonn i et

UTVANNING:

Konsernsjef Helge Lund og Statoil har levert innspill til en ny lov om finansiell åpenhet i utvinningsindustrien. Statoil ønsker at utvidet land-for-land-rapportering skal være frivillig.

FOTO: HEIKO JUNGE, NTB SCANPIX

pet (investeringer, produksjon, inntekter, kostnader, skatter og ansatte) splittes ned på hvert enkelt land som inngår i det konsoliderte regnskapet. Men det er fremdeles bare ett tall per land.

Revisorer har et viktig samfunnsoppdrag: de skal bidra til å styrke tillit i samfunnet gjennom sine tjenester og ekspertise. Samtidig er det offentlig kjent at de har bidratt til omtrent halvparten av de kjente tilfellene av organisert skatteunngåelse i land som Storbritannia. Enkelte grupper som fremstår som eksperter i det offentlige rom har sterke egeninteresser å ivareta. Utvinningsindustrien utgjør en vesentlig kundegruppe for de fire største revisjonsselskapene, som igjen utgjør en dominerende del av dem som benyttes som eksperter av media og myndigheter. Det er derfor viktig å drøfte hvilke interesser som blir ivare tatt når vi vet hvilke interesseblokker som virker sammen. Særlig gjelder dette når saksområdet er så komplisert at det er vanskelig for andre aktører å gripe inn.

Nytten av land-for-land-rapportering er at selskapets totaltall brytes ned på det enkelte land og at skattebetalinger settes i en sammenheng. Samtlige land kan dermed kontrollere et selskaps virksomhet. Jo flere brukere av finansiell informasjon i flere land som kontrollerer, jo mindre sannsynlig blir det at resten av informasjonen er feil. Dette vil gi statistikk av vesentlig høyere kvalitet til myndigheter verden over. Tilgangen til informasjon, for alle brukere, blir bedre.

Men dersom andre tall enn regnskapstall rapporteres, vil det bety mindre tillit til rapporteringen. Separat rapportering og verifisering vil også gjøre den mer kostbar å innføre enn nødvendig. PWYP Norge ønsker at det skal utvikles globale regnskapsstandarder av høy kvalitet, som er forståelige og transparente og sammenliknbare i offentlighetens interesse. Dersom Revisorforeningen er opptatt av å ivareta sitt eget samfunnsoppdrag og brede samfunnsinteresser, burde de støtte opp om dette.

En åpenhetslov uten åpenhet om regnskapstallene høres svært underlig ut. Det bør høres særlig underlig ut for Revisorforeningen.

Mona Thowsen, generalsekretær i Publish What You Pay (PWYP), Norge
mona.thowsen@pwyp.no
Se også innenriks side 6-7

«Dette bør høres særlig underlig ut for Revisorforeningen»

sjonale konserner som utnytter hull i staters skattesystemer til å betale svært lav samlet skatt på inntjeningen i virksomheten. EU-kommisjonen har derfor varslet mulige utvidelser i det nye EU-direktivet med regler om land-for-land-rapportering. Revisorforeningen mener dette gjør det uheldig å fastsette særnorske regler nå, i utakt med dem som gjelder i EU/EØS.

Dette er en avsporing. Norge er et stort og viktig foregangsland i utvinnings-sammenheng, men et lite land når det gjelder annen økonomisk virksomhet. Norge

land, så har du produsert to millioner tonn i et land. Dersom et selskap har to ulike divisjoner eller flere juridiske enheter i et land, er det bare å plusse sammen tallene for disse. Dette kan for de aller fleste konserner automatiseres uten mye ekstraarbeid. Argumentet med at dette «ikke er så enkelt» faller dermed på sin egen urimelighet. Det er mange avveininger som må gjøres når et regnskap lages, men når de først er gjort, konsolideres regnskapet og resultatet er ett tall. Utvidet land-for-land-rapportering vil bety at hovedtallene i årsregnska-